

ספר אוהב ישראל המפואר

הן הנה אמרות טהורות, עינים מאירות, שיצאו מפה קדוש פום ממלל
רברבן, מקור מים חיים כבוד אדמו"ר גאון תפארת ישראל הרב הצדיק
המפורסם אוהב נאמן לבית ישראל איש אלהים קדוש, רשכבה"ג שלשלת
היוחסין מדורי דורות בקש"ת נודע בשער בת רבים

מהר"ר **אברהם יהושע העשיל** זצוקלה"ה
אב"ד דק"ק אפטא

ולסוף ימיו תקע אהלו של תורה בק"ק מעזיבוז יצ"ו

(נוסח שער דפו"ד)

מהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עינים, מוגהת בהגהה מדויקת
זמותקנת, בתוספת פיסוק, כפתיחת ראשי תיבות, חלוקה לקטעים,
תוספת אלפי כותרות משנה, רבבות מראי מקומות מפורטים לספרי חז"ל
ראשונים ואחרונים

מפתח ערכים ונשאים

יו"ל ע"י ממלכת התורה "עוז והדר"
מפעל תורת החסידות
שנת תשע"ח לפ"ק

מהדורת ישראל אפרים

אוהב ישראל

המפואר

יוצא לאור על ידי ממלכת התורה "עוז והדר"
בנשיאות הגאון רבי יהושע לייפער שליט"א
אב"ד דק"ק באר משה מאנסי
נשיא וראש ממלכת התורה

ראש בית המדרש ועורך ראשי
הרב מנחם מנדל פומרנץ

עורכים אחראים

הרב אהרן פישר הרב יעקב יוסף טשערסקי

עורכים ומבקרים

הרב אברהם מרדכי אברמוביץ הרב שמואל יעקב מרקוביץ
הרב ישראל ארנר הרב אפרים סלוד
הרב יהושע בליזינסקי הרב אפרים פשיטיק
הרב יוחנן הרשקוביץ הרב שמחה בונם קמפינסקי
הרב ישראל ורשביאק הרב פלטיאל שוורץ
הרב מרדכי ליברמנט הרב ברוך שמחה שלסר
הרב רפאל שפירא

עימוד: הרב יצחק קפלר

כל הזכויות שמורות
לממלכת התורה "עוז והדר"
Rabbi Y. Leifer
8 Truman Ave.
New square N.Y.10977

היות ומושקע במהדורה חדשה מפוארת זו הון רב וגיעה רבה, לכן ע"פ דין תורה ולהבדיל עפ"י הזכויות בכל המדינות אנו אוסרים בכל תוקף כל הרפסה צילום והעתקה כולל העתקה חלקית מספר זה, וכן אין לתרגם או לאכסן במחשב או לקלוט בכל דרך שהיא כל חלק שהוא מהספר, וכן אין לעשות כל שימוש מסחרי בחומר הנדפס, בביאורים במקורות ובכל ההוספות. ואין הספר נמכר אלא על מנת שלא יעשה בו שימוש שלא כדן. ושארית ישראל לא יעשו עולה.

הארות והערות יתקבלו בברכה
ת.ד. 9359 בית שמש
פקס: 03-5423180

להקדשות והנצחות:
1-845-4069099

oiz@oizusa.com

PO Box 340 Monsey NY 10952

נדפס בארץ ישראל
על נר ח"ל שאין בו חשש חילול שבת
Printed in E. ISRAEL

יעוצב כריכה ושערים:
ג. ויסקופף

בארץ ישראל: בארה"ב: באירופה:
טל': 02-9924603 tel. (718) 437-0054 44-20-8806-0176
פקס: 03-5435884 fax. (718) 437-3514

הפצה והזמנות:
'היכלי תורה'

פרשת בראשית

עיקר התענוג הוא הצמצום כדי להטיב לברואיו

ויקרא אלהים ליבשה ארץ. הנה אנו רואין שדבר הרגיל אצל האדם בתמידות אינו תענוג, ועיקר תענוג האדם הוא כשיוכל להשפיע לזולתו לשאר בני אדם ויוכלו ליהנות ממנו, כמו כן צבורא כל העולמים צרוך הוא וצרוך שמו שהוא אין סוף ואין תכלית, וכל הדברים הנאלצים ממנו הם גם כן צבלי תכלית, ואין מגיע כל כך מזה תענוג לו יתצרך. אמנם עיקר תענוג ה' יתצרך הוא מה שמצאם כמו מן ההתפשטות אל תוך הקוין, כדי שיוכלו הנצראים ליהנות ממנו ולקבל שפע, אשר עבור זה התענוג עלה צרכו יתצרך לצרוא כל העולמות להטיב לצרואיו.

וזהו שנאמר ויקרא אלהים ליבשה, מה שנתהוה היבשה שבני האדם הולכין עליו ונהנין ממנה, זה קרא ארץ, רצה לומר ארץ החפץ, שמזה נהנה ה' יתצרך כדרכו להיטיב. ולמקוה המים, רצה לומר לאותו צחינה של הצינה, אשר על ידי החסד נכנס לתוך הקוין, כדי שיוכלו הנצראים לקבל שפע וטוב, וזהו עיקר תענוג כביכול. קרא, לשון קריאה מורה על חיבה, ימים, רצה לומר הוא ים עילאה, הכוללת רצונו יתצרך בכל הנצראים להיות זה המצאם הנעשה על ידי הקוין. והבין:

הדקדוקים ברש"י

ויאמר אלהים תדשא הארץ גו' עין פרי גו' ותוצא הארץ גו' עין עושה פרי גו'. ופירש רש"י ז"ל, עין פרי שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה

כך, אלא ותוצא הארץ וגו' ועין עושה פרי, לפיכך כשנתקלל אדם נפקדה גם היא על חטאה, עד כאן לשונו. וכבר נזכרו בזה קמאי, דהאי 'לפיכך' שהביא רש"י ז"ל אין לו שייכות וקשר להקודם. גם מה שייכות יש לחטא האדם עם חטא הארץ.

מפני מה חטאה האדמה

וגראה ליישב דברי רש"י ז"ל בטוב טעם, וזוה יצוארו כמה כתובים על נכון. דלכאורה יפלא מאד, מאין בא זה שתחטא הארץ נגד יוצרה וקונה יתצרך, בשלמא מין האדם שהוא צער ודס שייך שפיר לפעמים שיחטא, מפני היצר הרע השוכן בקרב ונטוה בכל עת מדרך הטוב והישר חס ושלום, ומאתו יתצרך ניתנה הצחירה חפשית להאדם לעשות כרצונו וחפצו, ולילך צדק אשר יצטר לעצמו לטוב או כו'. אך שאר הנמצאים הנאלצים והנצראים והיצורים והנעשים, כולם כאחד ששים ושמחים לעשות רצון קונם באין מונע, כי אין להם יצר הרע, אשר על כן מאין בא להארץ זה הרצון לחטוא. ועוד לה יותר שתפגם מעלתה בזה, שהקדוש צרוך הוא פקד עליה לטובתה, שזה העץ שתוציא יהא גם כן טוב למאכל כמו הפרי עצמו, והיא קלקלה ונתנה טעם לפגם.

האדמה חטאה כדי להקל פגם חטא האדם

ובהעיר לז יש לומר, הנה באמת הארץ לא חטאה כלל, ואדרבה עשתה עצמות גדול ומסירות נפש בזה ולא חסה על קלקולה וכבודה, וכמאמר חז"ל (מזיר כג): גדולה עבירה לשמה. דהנה הארץ היינו סוד ארץ עליונה

אל הפועל, דאם לא נתן לה ה' יתצרך עונש כלל אז לא היה נודע הדבר שחטאה כלל, והיה אם כן חטא האדם קשה מאד ולא היה נשלים רצון הארץ, אשר עיקר כוונתה בחטאה היה רק עבור זה שיתלו חטא האדם בה. וזה שכתב רש"י ז"ל 'לפיכך אז כשנתקלל אדם על חטאו נפקדה גם הארץ על חטאה', כדי להוסיף רצון הארץ מכה אל הפועל ולהקל מעל האדם ענשו, מאחר שנלקח גופו מהאדמה אשר חטאה תחילה, ונמשך האדם צטבעו אחר שראו. והבן היטב.

החוטא תוגת אמו האדמה שבה תולים קלקלתו

וע"ז פי זה תצין דצרי קדשו של שלמה המלך עליו השלום 'בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו' (משלי י א). ולכאורה יפלא למה ייחס הטוב והשמחה להאב, והרע והתוגה להאם. ולדרכנו יבואר על נכון, דהנה עינינו רואות, כשהאדם הולך בדרך הטוב והישר צעיני אלהים ואדם, אז כל רואיו יאמרו כמה גדלה נשמתו של זה האיש, ומייחסין הטוב אל הנשמה, ואם חס ושלום הולך אדם בדרך לא טוב, אז מרגל צפומייהו דאינשי כמה חומר עכור, ותולין הקלקלה בחומר המגושם, היינו האדמה שהוא צא ממנה. וכל זה פעלה האדמה צמעשיה, שכל הפעולות הרעות אשר יעשה האדם יתייחס אליה, דהיא האם והשורש לגוף החומר, אצל מעשה הטוב יתייחס אל האב, שהוא הנשמה, אשר שראו הוא חכמה עילאה. והו שראמר הכמוצ 'בן חכם ישמח אב', כשהבן הוא חכם והולך בדרך הטוב והישר אז ישמח 'אבא', שהוא הנשמה הצאה מחכמה עילאה המכונה בשם 'אב'. אצל 'בן כסיל' בחושך הולך ומקלקל מעשיו, 'תוגת אמו' היא האדמה, אשר היא האם והשורש שהולידה את הגוף, ותולין הקלקלה בה, והבן זה.

השכלית, הסתכלה והצינה וראתה צריאת אלהים כל מעשה בראשית כי נורא הוא, כל מיני פלאים מראשית הנקודה כל השתלשלות העולמות עד תהום ארעא, אשר כמה מיני נמצאים דוממים וזוממים כו', וחכמות אלהות והם נפלאות וחכמות הצורה יתצרך, ועל כולם השליט את האדם, אשר נחלק, גופו מן העפר מהאדמה, ונשמתו היא מאור הנשמות החצוצות מתחת כסא כבודו יתצרך, והכל צידי האדם ותלויין צמעשיו, אם ילך בדרך הטוב והישר אז יהיה עלייה לכל העולמות וכל הנמצאים, ואם חס ושלום יקלקל מעשיו יפגום הכל חס ושלום, וירדו למטה כל הנצרכים הרוחניים והגשמיים צחינה התחתונה.

אז המיישבה הארץ בצבה ואמרה, כיון שהאדם קרוב לחטוא מחמת יצרו הרע, ואז יצא פגם גדול צשורש נשמתו ולא יועיל לו שום תיקון ותשובה, אשר לזאת התחכמה האדמה ושינתה תחילה ציווי הצורה יתצרך, כדי שאחר כך כשיחטא האדם חס ושלום יהא לו אמתלא נכונה, והוא מפני ששורש גופו הוא מן האדמה ששינתה מכבר רצון הצורה יתצרך, ותולין הקלקלה צמקולקל, ולא יתלו החסרון והסרחון צנשמה הרוחנית, וחסה הארץ על כבוד שמים, ועל האדם, להקל מעליו עונש החטא, מחמת ששורש האדם אשר נלקח משם הוא האדמה הרע את מעשיו, ואם כן אין חטא האדם גדול כל כך, ונמצא שעשתה צזה הארץ עבדות גדולה ולשם שמים נתכוונה.

עונש האדמה כדי להכיר בחטאה ולהקל מחטא האדם

וע"ז כן לא נעשה הארץ תיכף, כי קמי שמיא גליא כוונתה הרצויה, שהיתה רק לכבוד יוצרה ולטובת האדם. אך כשחטא האדם אז נפקדה על חטאה, כדי להוסיף רצון הארץ מכה

זכירת האדמה שורש חטאם תסייע לגאולה

וַעֲלֵה פִּי זֶה תִּצִין דְּבָרֵי הַכְּתוּב (ויקרא כו מצ)
 'זכרתי את צריתי יעקוב וגו' והארץ
 אזכור'. דבשלמא זכירת האצות ניחא, דבזכותם
 יגן עלינו, אבל מה אהני לן זכירת הארץ. אך
 לדרכנו ניחא, רנא לומר דאזכור את הארץ
 אשר חטאה וממנה נלקח האדם, והארץ גרמה
 שקלקל האדם וילך אחר חומרו הרע, אבל מנא
 נשמתו לא היה חוטא כלל כמו שכתבתי לעיל
 באריכות.

עלינו לתקן פגם האדמה שפגמה עבורינו

וּבִזְהָה יֵשׁ לוֹמַר פִּירוּשׁ הַפְּסוּק צִפְרַשַׁת קְדוּשִׁים
 'וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ
 מאכל' (סס יט כג). דהאי 'כל' אינו מוצן.
 ולדרכנו יבאר על נכון, דכיון שהארץ כיוונה
 לטובתנו, וקלקלה את עממה שלא להיות טעם
 עץ ופרי שוין, רק 'עושה פרי', וקבלה עושה
 עזרינו, לכן מוטל עלינו וראוי ונכון לתקן את
 פגמה, וכגמול ידיה נשיב לה, וכי נבוא אל
 הארץ מחויבים אנחנו לתקן פגם האדמה. וזהו
 שאמר הכתוב 'ונטעתם כל עץ מאכל', היינו
 שכל העץ יהא ראוי למאכל ולא הפרי לבד,
 אלא יהא טעם עמו ופריו שוים. והבן כל זה
 היטב. והמשכיל יעיין בדברי הרמב"ל צפרי
 עץ חיים צשער קריאת שמע שעל המטה (סוף
 פ"א), וימלא קצת מדברינו אלה:

מהי הקדושה בשבת שלא ירד בו מן קדוש

וַיְבַרֵךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וגו'.
 במדרש ("ר יא ז), רבי ישמעאל אומר
 צרכו צמן וקדשו צמן. צרכו צמן, שכל ימי
 השבוע היה יורד בכל יום עומר אחד, וצערב
 שבת שני עומרים. וקדשו צמן, שלא ירד בשבת
 כל עיקר. עד כאן. ולכאורה יפלא, דבשלמא
 צרכו צמן ניחא, היינו, שצערב שבת ירד שני
 עומרים כדי להכין עבור שבת מה שהיו צריכין

צני ישראל לסעודות שבת, וזהו צרכו צמא,
 אמנם וקדשו צמן שלא ירד בו כל עיקר הוא
 פלא, מהו קדושה זאת, דלכאורה הוא להיפך,
 דמוזן קדוש וטהור ורוחני כאשר היה המן
 מהראוי היה לירד בשבת קודש דוקא, ואז היה
 קדושתו צמן, שמוזן עליון רוחני וקדוש ירד
 בו דוקא, אבל כשלא ירד בו מהו הקדושה.

בכל שבת מתחדש מעשה בראשית

אֲבָן צַהֲעִיר לְצוּ וְשׁוּם שְׁכַל יֵשׁ לַפְּרֶשֶׁת, דהנה
 כתיב (שמות כ יא) 'כי ששת ימים עשה
 גו' ואת הארץ, היינו שצריאת העולם מתחילתו
 לא היה רק על ששת ימים ולא יותר, רק
 כשבא שבת קודש אזי נתחדש מחדש מעשה
 בראשית עוד על ששת ימים, וכל הששה ימים
 כלולים בשבת קודש, וכל ההשפעות והצרכות
 והחסדים אשר צריכים הששה ימים, קבלו הכל
 משבת קודש, שהכל כלול בו. היינו ששבת
 קודש נתעורר עוד מחדש מוח החכמה והזכרון,
 ומשח רבות עילאה קדישא מן שלש עשרה
 נהרות המושכין שמן אפרסמון, ונתחזק על
 מעמדו כל המעשה בראשית, והששה ימים
 מקבלין שפע קדוש להשפיע מדי יום ציומו
 לפי מה שהוא צריך, וזהו 'זכרון למעשה
 בראשית', כמבואר.

בשבת אין ירידה כלל, גם לשפע

וְהַבְּהָה אֲלֵלֵינוּ וְאֲלֵל עוֹלָמוֹת הַתַּחַתּוֹנִים הוּא
 קדושה גדולה ונפלאה, איך שאנו
 מקבלין שפע עליונה וטהורה ממקום גבוה
 בשבת קודש, אתר דחיין דכולא ציה אשתכח,
 כמו שכתוב (קהלת ז יג) 'החכמה תחיה בעליה'.
 אבל אלל השפע עממה הוא ירידה כביכול
 מעולמות עליונים וקדושים לעולמות התחתונים,
 ואם היה ירידת השפע בשבת קודש עצמו,
 היה זה כביכול ירידה אלל השפע עממה, ולזה
 קדשו צמן שלא ירד בו כל עיקר, רנא לומר

עד שלא ניתנה, כללותיהן ופרטיהן ודקדוקיהן, אך כיון שלא ניתנה עדיין התורה הקדושה, על כן היו יכולין לקיים מצות התורה שלא על ידי לבושים של עכשו הכתובים בתורה הקדושה.

וְלֵאמֹר הַבִּינָה זֶה, דהנה כל מצות התורה הם אורות עליונים וקדושים, אשר אנחנו ישראל בני אל חי צריכים צעשיית כל מצוה לקשר ולייחד אורות עליונים ומצותאחיים, היינו צעשותנו כל מצוה צדחילו ורחימו וצכוונה קדושה, אזי מתייחדים ומתקשרים כציכול אורות עליונים הטהורים והקדושים אשר כל מצוה נמשך מהם. אך אי אפשר לייחד ולקשר ולקיים אורות עליונים רק על ידי לבושי התורה דוקא, כגון מצות ציצית ותפילין סוכה לולב וכדומה, ובלא הלבושים הכתובים בתורה אי אפשר לנו לייחד ולקיים ולזווג אורות העליונים.

אב"ל האצות הקדושים, כיון שאז עדיין לא ניתנה התורה היו יכולים לייחד ולזווג האורות העליונים צשאר דברים שעשו, כדאיתא בכתבי האר"י הקדוש ז"ל שיעקב אבינו עליו השלום קיים מצות תפילין בהמקלות שהציג צרהטים, צרהיטא דמוחא, עיין שם דבריו הקדושים. ועל כן נשא יעקב אבינו עליו השלום שתי אחיות, הגם שקיים התורה כולה, עם כל זה נשא שתי אחיות כיון שראה טוב הנמשך מזה, שיוליד מהם שנים עשר צבטי י"ה, לכן נשא שתי אחיות וקיים מצוה זו על ידי איזה דבר אחר וייחד וקישר אורות העליונים אשר נמשכו מזו המצוה, כיון שעדיין לא ניתנו לבושי התורה צוה העולם, והצן.

יעקב קיים את השבת בלבוש הממושך שפע בלא גבול

ובין הוא ממש אלל אצרהס אבינו עליו השלום, הגם שקיים התורה כולה, וצפרט מצות

צצנת עצמו אינו ירידת השפע, רק כל יום ויום מוריד השפע ציומו לפי מה שהיה כלול צצנת קודש, וכפי שהיה כלול צצנת קודש ככה משפיע ציומו. וזה שאנו אומרים בכל יום היום יום פלוני צצנת. אלל צצנת אין צו שום ירידה לכל דבר צצעולם, וזהו 'וקדשו צמן שלא ירד צו כל עיקר', והצן:

אברהם שמר כל התורה וודאי את השבת

עוד במדרש פרשה הב"ל (צ"ר יא ז). רבי יוחנן צצס רבי יוסי צן חלפתא אומר, אצרהס שאין כתוב צו שמירת צנת, ירש העולם צמדה, שנאמר (להלן יג יז) 'קום התהלך צארץ לאצרה' גו', אלל יעקב צכתוב צו שמירת צנת, שנאמר (שם לג יח) 'ויחן את פני העיר', שנכנס עם דמדומי חמה וקצע תחומין מצעוד יום, ירש העולם שלא צמדה, צכתוב (שם כח יד) 'ופרצת ימה וקדמה' וגו', עד כאן.

והוא פלאי, הלא ידוע דרשת חז"ל (יומא כח): על פסוק (להלן כו ה) 'עקב אשר שמע אצרהס צקולי' גו', שקיים אצרהס אבינו עליו השלום כל התורה עד שלא ניתנה ואפילו עירובי תצשילין, ומסתמא קיים כל מצות צנת כהלכתן כללותיהן ופרטיהן ודקדוקיהן, ואיך אפשר לומר שלא קיים מצות שמירת צנת חס ושלום. ואס מפני שלא כתוב צו צהדיא צהתורה שקיים מצות שמירת צנת כמו ציעקב, זה אינו מוצן כלל, כיון צצאמת קיים כל מצות השצנת כהלכתן כמו יעקב אבינו עליו השלום, וכי מפני שלא כתצה התורה עליו צפירוש שקיים כמו שכתצה על יעקב, מחמת זה לא יצכה חס ושלום לנחלה צלי מצרים ולא יירש העולם רק צמדה.

קודם מתן תורה יכלו לקיים המצות בדברים אחרים

אבן צשום לצ יש לומר, שזה ודאי אמת צרור שאצותינו הקדושים קימו כל מצות התורה

נופח תוכו נופחי, נמצא שהבדל האותיות מגיע עד שרשו, כי שורש החיונית עולה למעלה תמיד עד שרשו, כי כן הוא תמיד צקוד מטי ולא מטי. וזהו הדיבור כשצא לשרשו שעושה גווינין, היינו גווינין לתחא מסטרא דיליה, ואף שלמעלה לא יש גווינין, מכל מקום מסטרא דיליה גווינין. וכן המחשבה הוא באותיות והולכת למעלה. וכן צמעשה יש אותיות, כי כח הפועל בצפעל, היינו החכמה שבו כמצואר. וזהו שלשה ספרים נפתחים, מחשבה דיבור מעשה, שאלו עושין רושם למעלה.

הקמ"ץ הוא גילוי אור החכמה

ל'בן נאמר בספר יצירה (פ"ה מ"ז) המליך אות יו"ד צמעשה, כי כן כח הפועל, החכמה שהוא אות יו"ד, צמעשה. ועיקר התגלות צמעשה, כי סייג לחכמה שתיקה (אבות פ"ג מ"ג). ומחשבה זו מתייחדת תחילה באות ה"א וצ"ב, וממנו צא ההבדל והאותיות לחוץ, ואז נופל צושה ויראה עליו, כי כן באות יו"ד מתגלה היראה. ואז מתגלה הניקוד קמ"ץ [כי כן כשיש לו תענוג מגודל החדוה והשמחה נפתחים לו אורות הרבה], כי כן בקריעת ים סוף היה להם תענוג כשנגאלו גאולה שלימה, וכן כשהתינוק צא לאצו אז מגודל התענוג מהתחברותו אל אצו נפתחו לו מקורות הרבה, ואחר קריעת ים סוף היה להם מתן תורה שיצאו נשמתן. וזהו רמז נינוץ כשצא לאצו נפתחו לו מקורות, והוא פת"ח, המקור שנפתח הוא רקיע שנתגלה העיקר, והוא נינוץ ורקיע, ניקוד קמ"ץ נתגלה על ידי זה.

האל"ף שבחכמה ובינה היא קמ"ץ ושורש הכל

והנה נאמר (איוב לג לג) 'ואאלפך חכמה', ואלפך בינה, אל"ף בינה, כשלומד מצין. נמצא האל"ף נתגלה במחשבה קודם

שבת ששקולה ככל מצות התורה, עם כל זה כיון שלא כתוב בתורה שקיים מצות שמירת שבת צפירוש, אפשר שלא קיים מצות שמירת שבת על ידי לבושי התורה שלנו, רק שקיים מצות שמירת שבת באורות עליונים על ידי שאר דברים וכנ"ל. אבל יעקב אצינו עליו השלום כיון שכתוב בתורה שקיים מצות שמירת שבת על ידי לבושי התורה, כמו שהוא עתה אחר נתינתה, והנה שבת הכתוב בתורה הוא עלמא דחיי, עלמא דחירו, ולית בה מדה ושיעור כלל, ולכן ירש יעקב אצינו עליו השלום נחלה צלי מצרים ושיעור וגבול, והמשכיל יצין כל זה:

הרודף תענוגים מאבד הבהירות

ונהר יוצא מעדן. רצה לומר מכה תענוג הנקרא עדן, כשיש לו ורודף עוד אחרי התענוגים, אזי הצהירות יוצא ממנו, אחרי שנקרא התענוג רחובות הנהר שמתרחב על כל, היינו כיון שצא לתענוג אז אוהב אפילו מה שהיה שונא אותו מכבר, כדאיתא בזוהר הקדוש (ח"א קמת): למה 'אחסידיך ירננו' (תהלים קלז ט) ולא 'לויך ירננו', כי זה דרכם, אך כשיש לו תענוג אוהב אפילו מה שאינו בטבע.

התענוג משינוי לבושי העולמות

ופעם אחת שמעתי מאדמו"ר שעיקר תענוג הוא ממה שנשמתה הדבר מטבעו, דרך משל צא שמחה לבני אדם ממה שמשנין מלבושי איש לאשה ומאשה לאיש. ועוד אמר, שבעליית העולמות עולם העשיה לעולם היצירה ויצירה לצריאה, נמצא שפנימית יצירה מתלבש בלבושי אותיות העשיה, והצריאה באותיות היצירה, ומחמת שינוי הלבושים צאה שמחה להעולמות.

מחשבה דיבור ומעשה חוזרים לשורש ועושים רושם

והנה צה"א צראס, צה"א מוצאות הפה, ויפה באפיו נשמת חיים' (פסוק ז),

החמש מונחאות הפה, שכן בקול לא נתגלו עדיין המונחאות, ואף על פי כן היא באל"ף. וחאת האל"ף היא הולכת עם כל המנטאות, כי כן הוא שאין שום אות שלא יחוצר זה האל"ף, כי האל"ף היא הצרת האותיות.

אמנם זו האל"ף הנסתרת היא בקמ"ץ, והנראית במנטאות שבתוך האותיות אחת"ע היא צפת"ת, שכן אלפוטו. והאל"ף בעצמה היא צניקוד קמ"ץ, והקול הולך על שית (ענפי) [כנפי] הריאה, כי הן חמש נגד חמש מונחאות הפה, והששית נגד האל"ף. וזהו לית אחר פנוי מיניה, צמחשבה אותיות, ואחר כך נמנעם, כי אחר כך בא לקול ונמנעם בלא אותיות, כי קול הוא בלא אותיות, ואחר כך העולם נבנה מצנין אב, כי צחכמה נצראו העולמות.

חכמה עילאה וחכמה תתאה

ואית חכמה עילאה וחכמה תתאה, כי כן אצרהם היה בתחילה עוצד לחמה ומזלות, וכי אצרהם אצינו עליו השלום בתחילה עזד עזודה זרה, אלא בתחילה הכיר צוראו וכחו מכח הנצראים, ואחר כך הכירו מכח עצמותו יתצרך. לכן 'יירא אליו ה'' (להלן יח א), ששם הוי"ה צרוך הוא וצרוך שמו הוא עצמותו יתצרך, מה שזולת הנצראים. וזהו חכמה עילאה וחכמה תתאה, וזהו 'יהב חכמתא לחכימין' (דניאל ז כא). וזהו שנקרא חכמת שלמה חכמה תתאה, שראה חכמה בהנצראים, וידע כח הצורא מהם. אמנם לחכמה עילאה לא השיג, כי היה מלך ומלך שמחל על כבודו כו' (כחצות ז), ולזה אינו יכול להיות ענו, 'והחכמה מאין תמנא' (איוב כח יב). ולמה אין המלך יכול למחול, כי מלכותא לאו דיליה, כי עצדיו המליכו אותו. וגם אבא יסד צרתא (וזהר ח"ג רנו:

צרע"מ), ו'ה' צחכמה יסד ארץ' (משלי ג יט), ונמנא קבל צחכמה. חסר:

מפני מה נקראה 'חווה' ולא 'חיה'

ויקרא האדם שם אשתו חווה וגו' אם כ"ף חוי. ופירש רש"י ז"ל, כי הוא לשון נופל על לשון. ולכאורה יפלא מאד למה קרא שמה חווה צוא"ו ולא חיה ציו"ד, כי היא אם כל חוי.

חיות התורה לצדיקים היא המרכז והאמצע

ובשום לז ועיון היטב יצואר על נכון, דהנה כמה מיני חיות יש בעולם, יש חיות טוב כמו מעלת הצדיקים ההולכים תמיד צתורת ה', דהתורה הקדושה היא השורש והחיות לכל העולמות, דעל ידי התורה נצראו מציאות כל העולמות. ואם כן הצדיקים אינם הולכים חוץ מגדר התורה והמנאות, והתורה הקדושה היא אגלם מרכז אמנעי, אשר על זה סוצב והולך כל מיני עשייתם, כמו הדיצור והשמיעה והראיה וההליכה, הכל הוא על ידי דרכי התורה, ואז הם דצוקים צחי העולמים. וזהו צחינת מלאפוט"ם, ו, שהנקודה היא צאמנע האות, רנה לומר שהם דצוקים צמרכז האמנעי שהיא התורה, אשר היא נקודה פנימית וחיות לכל העולמות.

הרשעים משפילים את חיות התורה

אך נמנאים כמה צני אדם שמורידים חיות זו מן העולמות למטה, ואם ושלום עד עפר ישפילנה, מחמת שהם יוצאים חוץ מגדר התורה והמנאות. ואם כן איך אפשר להם להיות דצוק צחי העולמים, כיון שכל חיות העולמות הוא על ידי התורה והמנאות, והם נפסקו מגדר התורה ושורש המנאות, ומעתה מאין יצוא עורם וחיותם, מחמת שהם הורידו החיות תחת העולמות. וזהו צחינת חירי"ק, ו, שהנקודה היא תחת האות והאות רוכב על הנקודה,